

۲۳

تازه‌های اطلاع‌رسانی و مهارت‌های اطلاع‌یابی

نشریه‌ای برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی

شماره ۲۳

ISSN: 1684-7583

نشریه دو ماهانه مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی
دانشگاه فردوسی

مسئول: دکتر بهروز مهram

سر دبیر: زهره عباسی

مدیر داخلی: سهراب درویش

نایب: زهرا فدمگاهی

پست الکترونیکی: sdarvish@wali.um.ac.ir

متن الکترونیکی این نشریه در سایت کتابخانه مرکزی

طراحی و صفحه‌آرایی: عنایتی‌زاده - حریری

همکاران این شماره:

دکتر بهروز مهram - زهره عباسی - محمود صدیقی

- نسرين نیکزاد- سمانه رحمانی - نفیسه دری‌فر

فاطمه هراتیان- لادن فرلی- مریم مرادی‌حواه

به جای سرمقاله^۱

امروزه در بسیاری از دانشگاه‌های پیشرفته و بزرگ دنیا، کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع‌رسانی به مثابه مرکز دایره‌ای است که دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های دانشگاه‌ها در محیط آن دایره قرار گرفته‌اند. امروزه استانداردها و ابزارهای حاکم بر ساختمان‌ها و محیط‌های فیزیکی کتابخانه‌ای به مساحت و سرانه فضا برای مشتریان، ارتفاع سقف، دمای مؤثر بر یادگیری (در سالن مطالعه)، دمای مؤثر بر حفظ کتاب و منابع الکترونیکی (در مخازن و قسمت‌های نگهداری) توجه نموده و بر نقش کتابخانه‌ها به عنوان یکی از شاخصه‌های توسعه یافتگی دانشگاه‌ها افزوده‌اند.

این در حالی است که مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد با قدمتی ۳۰ ساله دارای

ساختمانی است که ابتدا با اختصاص یک سالن ورزشی کشتی فعالیت خود را آغاز نموده و با توسعه‌های غیر اصولی و ناهماهنگ با استانداردهای لازم برای ساختمان یک کتابخانه، تا مرز دو هزار و چهارصد متر توسعه یافته است. قسمت اختصاص یافته برای اطلاع‌رسانی الکترونیکی این کتابخانه تنها قریب به ده متر مربع و فاصله میان سالن مطالعه تا مهدکودک دانشگاه، کوچهای به عرض چهارمتر است. این مرکز که دارای شصت نفر پرسنل اداری و خدماتی است، فاقد اعتبار پژوهشی بوده و اعتبار خرید منابع آن برای سرویس‌دهی به تمامی دانشگاهیان، از چندین کتابخانه دانشکده‌ای موجود در سطح دانشگاه فردوسی کمتر است. اگر چه اعتبار تخصیص داده شده ارزی به این کتابخانه، جهت خرید پایگاه‌های اطلاع‌رسانی در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ هیچ‌گونه تغییری نیافته است، لیکن متوسط افزایش قیمت اشتراک سالانه پایگاه‌ها از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۶، افزایش قریب به ۸۵٪ را نشان می‌دهد. این موارد است که سبب شده تا اشتراک پایگاه‌ها در سطح دانشگاه فردوسی مشهد به عنوان قطب دانشگاهی و به عنوان بزرگترین دانشگاه شرق و شمال شرق کشور، از ۴۴ پایگاه در سال ۱۳۸۰ به ۱۳ پایگاه در سال ۱۳۸۴ کاهش یابد و در سال ۲۰۰۶ نیز این کاهش به طور جدی تری مشاهده شود. این معضل برای اشتراک مجلات چاپی هم صادق است، چنانچه اشتراک ۶۵۱ عنوان در سال ۲۰۰۱ به ۳۹۷ عنوان در سال ۲۰۰۵ انجامیده است.

با عنایت به آنچه که گذشت، امروزه رسالت و اولویت نخست مدیران دانشگاهی باید که بر تقویت اعتبارات و تجهیزات مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های دانشگاهی قرار گرفته و ضمن بازنگری در سیاست‌های قبلی، می‌بایست که تمامی اقشار دانشگاهی در حمایت و تقویت از این مرکز به گونه‌ای دیگر نگرسته و حمایت‌های عملی خود را نمایان سازند. چه اینکه توسعه کمی و گسترش رشته‌ها و تحصیلات تکمیلی، جز با تقویت همه جانبه مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های دانشگاهی راه به جایی نخواهد برد.

^۱ - دکتر بهروز مهram (ریاست مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

جستجوی فوری در یاهو^۱

گاهی این سؤال پیش می‌آید که اگر موتورهای جستجو هوشمند هستند، پس چرا هنگامی که به عنوان مثال عبارت "Tehran weather" را وارد می‌کنیم، پاسخ‌های بیشماری دریافت می‌کنیم؟ چرا فقط یک پاسخ مشخص نمی‌شود. دلایل متعددی برای این امر وجود دارد. گاهی اوقات مایل هستیم که پاسخ منابع گوناگون را بدانیم و با مقایسه آنها به پاسخ مورد نظر خود برسیم.

به علاوه، کلمات مختلف، معانی مختلفی دارند و هر کدام می‌توانند به مفهوم خاصی از کلمات جستجوی ما اشاره کنند. اما گاهی اوقات، فقط یک پاسخ مناسب برای جستجوی ما وجود دارد که سبب شده تا خدمات instant search به وجود بیاید.

با آدرس <http://instant.search.yahoo.com> وارد این صفحه می‌شویم.

هنگامی که کلمات جستجوی خود را در قسمت جستجوی فوری (instant search) وارد می‌کنیم، در ابتدا بررسی می‌شود که آیا فقط یک پاسخ مرتبط با پرسش ما وجود دارد. اگر اینگونه باشد آن پاسخ به سرعت ظاهر می‌شود. حتی لازم به فشار دکمه جستجو و یا استفاده از کلید Enter نیست و به محض اینکه عبارت مورد جستجوی خود را وارد کنیم بلافاصله کار جستجو انجام می‌شود.

امروزه افراد بسیاری کار در محیط وب را با موتورهای جستجو آغاز می‌کنند و مراجعه به موتورهای جستجو، بعد از ارسال و دریافت نامه‌های الکترونیکی (email)، دومین فعالیت مهم کاربران در محیط وب می‌باشد. هرچه کار در محیط وب و میزان استفاده از آن بیشتر می‌شود، نیاز به بایگانی کردن اطلاعات آن بیشتر می‌شود و در واقع این موتورهای جستجو هستند که این اطلاعات را سازماندهی کرده و به سرعت در اختیار کاربران قرار می‌دهند. در همین زمینه، سایت

<http://www.lib.berkeley.edu/teachinglib/guides/internet/searchengines.html>

به معرفی موتورهای جستجوی google, yahoo و Theoma پرداخته و ویژگی‌ها و استراتژی جستجو در این سه موتور را به کاربران معرفی کرده است.

ابزار موتورهای جستجو نیز در میان همین موتورهای جستجو به گردش می‌پردازند و نتایج جستجو در یک ابزار موتور جستجو در واقع حاصل گردش در چندین موتور جستجو و گرفتن نتایج آنها جهت در اختیار قراردادن به کاربر است.

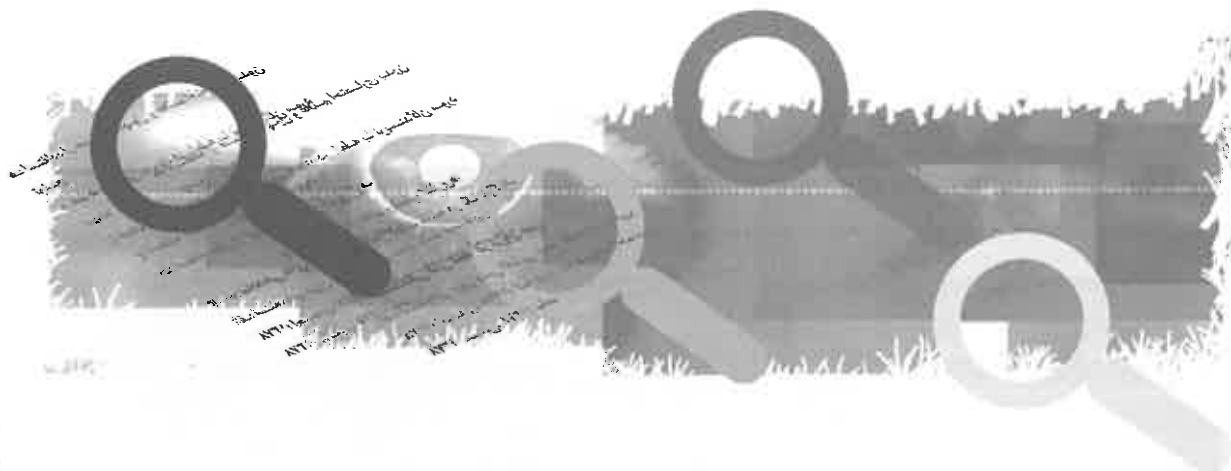
معرفی ابزار موتورهای جستجو را می‌توانید در این سایت مشاهده کنید.

<http://www.lib.berkeley.edu/teachinglib/guides/internet/metasearch.htm>

^۱ - لادن قزلی (کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

برخی معیارهای ارزیابی مقاله در مجلات معتبر علمی^۱

ه: استفاده از ضمائر مجهول و علائم اختصاری بدون توضیح
و: غلط‌های املایی به ویژه در رابطه با نویسندگان مورد استناد

ز: ضعف در جذب خواننده

ح: استفاده غلط از علائم و شماره گذاری‌ها

ط: استفاده مکرر از کلمات مشابه در یک پاراگراف

۳- استناددهی های غلط در درون متن:

الف: استنادهای درون متنی القیایی نشده باشد (سینایی، ۱۳۷۸؛ احمدی، ۱۳۷۸) که باید به صورت (احمدی، ۱۳۷۸؛ سینایی، ۱۳۷۸) بیاید.

ب: استفاده از علامت & + - ، در متن

ج: استنادهای درون متنی که در فهرست منابع نیامده باشد.

۴- اشتباهات استناددهی در فهرست منابع:

الف: سیاه‌های از منابع که در متن منعکس نشده باشد.

ب: حذف علامت ویرگول بعد از نام نویسنده

ج: بیان نام نویسنده (ابتدا نام خانوادگی و بعد نام آورده شود از آوردن بخش میانی نام در نام‌های انگلیسی خودداری شود)

براساس خط مشی مجلات و نقطه نظرات هیأت‌های تحریریه^۲ مقاله‌ها ممکن است از جنبه‌های زیر مشکل داشته باشند. ضعف‌های نوشتاری مشترک در مقالات:

۱- ساختار کلی مقاله:

الف: ضعف در بیان مسأله (یا پراکندگی مسأله در صفحات مختلف و دشواری تشخیص مسأله)

ب: بیان اندیشه به گونه‌ای که امکان تفسیرهای مختلف از آن وجود داشته باشد و یا فکر و اندیشه به خوبی سازمان دهی نشده باشد.

ج: طول و تفصیل بیهوده

د: ضعف در ارتباط دادن یافته‌ها، بحث و نتیجه‌گیری

ه: نداشتن نتیجه‌گیری که به مسأله پژوهش ارتباط داشته باشد

۲- نوشتار:

الف: فقدان ضعف ارتباط بین جمله و پاراگراف

ب: کاربرد غلط افعال

ج: عدم هماهنگی فعل و فاعل

د: جملات سنگین، نامناسب، دشوار و طولانی نظیر جملاتی

که حدود یک پاراگراف طول داشته باشند.

^۱- زهره عباسی (دانشجوی دکتری رشته کتابداری و کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

^۲- برگرفته از خط‌مشی‌های ارائه شده توسط سردبیران و هیأت تحریریه‌های مجلات معتبر حوزه اطلاع‌رسانی و کتابداری

ح: استناد دهی غلط در رابطه با آدرس‌های اینترنتی، شکل درست استناد دهی به صورت زیر می‌باشد:

<http://www.irandoc.ac.ir/> Retrieved June 20, 2005, from

۵- اشتباهات در طرح کلی مقاله

الف: سرصفحه، راهنماها، پانویس‌ها و یا دداشت‌ها اشتباه باشد

ب: پانویس‌ها، جدول‌ها و تصاویر باید از متن جدا باشد.

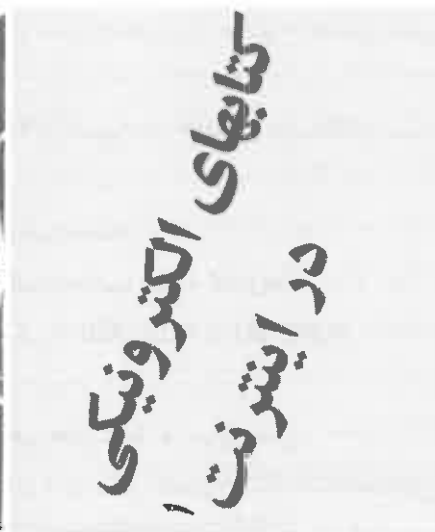
ج: رعایت نکردن تورفتگی‌ها و رعایت فاصله در پاراگراف‌ها

د: بیان عنوان اشتباه و یا عدم استفاده از حروف بزرگ در عنوان مقاله‌ها و مجله‌های انگلیسی زبان

ه: نام مجله به شکل نادرست نمایش داده شود. نام مجله باید با حروف اینالیک نوشته شود و یا زیر نام مجله خط کشیده شود. سپس ویرگول، شماره جلد (شماره جلد باید درون پرانتز باشد) بعد ویرگول و شماره صفحات.

و: در مورد فصل‌های کتاب و مقالات کنفرانس‌ها شماره صفحات نیاید.

ز: حذف نام ناشر در مورد استناد به کتاب‌ها.

شماره ۲۳ از دیماه ۱۳۸۵
فصلنامه علمی و تخصصی اطلاع‌رسانی
کتابخانه‌های دیجیتال ایران

مجلات از سال ۱۹۵۰ تا سال ۲۰۰۵ به صورت تمام متن قابل دسترس است.

<http://www.ipl.org/reading/books>

کتابخانه عمومی اینترنتی مجموعه‌ای بسیار غنی را در بر گرفته که شامل هفده هزار عنوان کتاب، مجله و روزنامه‌های الکترونیکی تمام متن و نیز گزارش‌های همایش‌ها و انجمن‌های معتبر جهانی است.

<http://www.nap.edu>

این پایگاه اطلاعاتی امکان جستجو و مرور عنوان‌های بسیاری از کتاب‌های گوناگون را در زمینه‌های موضوعی گوناگون فراهم آورده و نیز این قابلیت را فراهم کرده است

<http://digital.library.upenn.edu/books>

این سایت امکان دسترسی رایگان به بیست هزار کتاب را به استفاده‌کننده می‌دهد. مجموعه کتاب‌های الکترونیکی ارائه شده در این سایت دستاورد تلاش‌هایی است که از سوی دانشگاه پنسیلوانیا انجام پذیرفته و تقسیم‌بندی موضوعی آن مبتنی بر رده‌بندی کتابخانه کنگره آمریکا است.

جستجوی کتاب‌های مورد نیاز در این سایت از طریق شناسه‌های عنوان، نویسنده، موضوع و فروست امکان‌پذیر است. چکیده کتاب و متن کامل کتاب به شکل PDF قابل دستیابی است علاوه بر این متن کامل مقالات برخی

^۱ - نسرین نیکزاد (کارشناس کتابخانه دانشکده علوم اداری و اقتصادی)

<http://www.iranbooks.com>

کتاب های فارسی و انگلیسی که در باره ایران از سال ۱۳۵۸ تاکنون چاپ و نشر شده است معرفی می شود. در بیشتر موارد، توصیف محتوای کتاب به همراه معرفی نویسنده و نقد کتاب به زبان انگلیسی نیز شرح داده شده است.

که بتوان متن کتاب های قابل دسترسی را به صورت رایگان بازیابی نمود.

<http://www.bartleby.com>

امکان دسترسی به متن کامل صدها عنوان کتاب مرجع را به مراجعان می دهد. بسیاری از آثار کلاسیک ادبیات و برخی از مجموعه های علمی به زبان انگلیسی قابل دسترس است.

معرفی چند سایت مناسب در زمینه تغذیه، افزایش و کاهش وزن

مقایسه جداول وزن، شروع رژیم های مختلف با دستورالعمل های جدید، محاسبه دقیق وزن مناسب، چرا وقتی گرسنه نیستیم غذا می خوریم؟ اهمیت نوشیدن آب در رفع کاهش وزن، چگونه چربی های زائد را بسوزانیم، درصد چاقی، مقدار کالری لازم روزانه و تمرینات عملی برای تندرستی مخصوص عامه مردم، اقلشارخاص جامعه، نظیر دانش آموزان، افراد مسن و ... تمرین های عضلانی و انعطاف پذیری عضلات و توصیه های پزشکی در مورد چاقی و عوارض آن ارائه می دهد.

۳- سایت

www.weight.com

اطلاعات سودمند و جدیدی در مورد شیوع چاقی، مفهوم چاقی از دیدگاه علم پزشکی، عوامل چاقی، چرا ما در مورد چاقی خود نگرانیم؟ و نقش چاقی به عنوان عاملی در روان تنی اجتماعی افراد و عوارض چاقی ارائه شده است.

۴- سایت

www.mardiweb.com/lowfat

این سایت در مورد کاهش چاقی و چگونگی مقدار مصرف چربی در رژیم غذایی می باشد. همچنین شامل معرفی انواع غذاهایی است که برای کاهش وزن مفید است و توضیحاتی در مورد انواع غذاهای آماده کم چرب ارائه می شود.

یکی از راه های موفقیت آمیزی که برخی از مردم برای کاهش یا افزایش وزن خود مورد استفاده قرار می دهند، استفاده از تغذیه صحیح و روش های عملی مانند ورزش و نرمش و بازیابی بعد از ورزش می باشد. در این مقاله کوتاه برخی از سایت هایی که در این زمینه اطلاعات سودمندی ارائه می دهد، معرفی می شود.

۱- سایت

<http://www.uiuc.edu/departments/mckinley/health-info/nutrit/wtgain>

این سایت بخشی از سایت دانشگاه ایلینواز امریکا می باشد. اکثر مردم سعی می کنند که وزن خود را کاهش دهند ولی اگر شما با کمبود وزن مواجه هستید، می توانید از منابع اطلاعاتی این صفحه وب استفاده کنید. این سایت در مورد استرس (stress) که نقش مهمی در انواع کاهش وزن دارد، توضیحاتی می دهد. همچنین توضیحاتی درباره داروهایی که برای افزایش وزن تجویز می شود و بیماری های شایع که گاهی باعث کاهش وزن می شوند و نحوه درمان و پیشگیری از آن ارائه شده است.

۲- سایت

www.shapeup.net/

در این سایت اطلاعات جدیدی از قبیل: اهدافی را که برای کاهش وزن در نظر دارید، مطالعه و

دایره المعارف دین میرچا الیاده^۱

The Encyclopedia of Religion

شماره ۲۳ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۵
فصلنامه‌های اطلاع‌رسانی و مشاوره‌های اطلاع‌یابی

اعمال) و تأویل (هرمنوتیک) می‌باشد. ویراستاران مقاله‌های اسلام‌شناسی خانم آن‌ماری‌شیمیل و چارلز آدامز^۲ هستند. ویرایش اول این دایره‌المعارف در ۱۶ مجلد در سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ توسط انتشارات مک‌میلان صورت گرفته است.

گستره دایره المعارف دین

الف. تاریخ و روند گسترش هر یک از ادیان، فرقه‌ها و مکاتب و مذاهب آنها، سرگذشت پیشوایان و رجال دینی، جنبش‌های مذهبی تا قرون معاصر

میرچا الیاده^۳ (۱۹۰۷-۱۹۸۶) دانشمند نمادشناس، قوم‌شناس، دین‌شناس رومانیایی و استاد تاریخ ادیان دانشگاه شیکاگو با همکاری ۱۴۰۰ نفر از محققان پنجاه کشور در حوزه ادیان مختلف جهان از جمله ایران، دهه آخر عمرش را صرف تهیه و تدوین دایره‌المعارف دین نمود. ادیان عالم در این مجموعه به ۴۴ گروه تقسیم شده‌اند (الهی و غیرالهی) ولی قسمت اعظم مقاله‌های این دایره‌المعارف به دین‌های بزرگ جهان مانند اسلام، مسیحیت، یهود و نیز آیین هندو اختصاص دارد. تکیه این مجموعه بر «تاریخ ادیان جهان» با توجه به سه محور اساسی اندیشه الیاده، تاریخ، پدیدارشناسی (نمادها، باورها،

^۱ - محمود صدیقی (کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

در قسمت دوم (History of religions) مباحث ذیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند:

الف. پدیدارهای مذهبی (Religious phenomena) عوامل و عناصری که از نظر طرفداران هر دین بخشی از زندگی مذهبی محسوب می‌شوند مانند آتش، خورشید و غیره .

ب. بررسی رابطه هنر و دین، علم و دین، جامعه و دین. ج. مطالعه و تحقیق در امر دین (تاریخ مطالعه، روش‌های مطالعه، معرفی و سرگذشت عالمان و متخصصان حوزه دین).

۴. نمایه عام (Index) شماره‌های پررنگ‌تر (Bold) در این قسمت نشانگر مدخل اصلی است.

مثال: بازبایی یک مدخل با استفاده از طرح:

Islam

Schools, sects and communities
فرقه‌ها و انجمن‌ها

shiism

Ithna Ashariyah

شیعه اثنی عشریه

salat

صلوه (خاص اسلام)

zakat

زکات (خاص اسلام)

Biographies

سرگذشت نامه‌ها

Ali ibn Abi Talib

علی بن ابیطالب (ع)

ب. موضوع‌های خاص یا مشترک بین ادیان و مباحث عام مانند زکات (Zakat) خاص اسلام، شعر (poetry)، مدرنیسم (Modernism)

ج. بررسی و معرفی پدیدارهای مذهبی مانند آب، آتش، باران و غیره

د. بررسی رابطه هنر، علم و جامعه با دین مانند "سینما و دین"، "پزشکی و دین"، "اقتصاد و دین"

ه. مقاله‌های مربوط به تحقیق و مطالعه در امر ادیان مانند تاریخ مطالعه هر دین، روش‌های مطالعه محققان هر یک از ادیان و سرگذشتنامه آنها مانند هانری کربن و بسیاری از دانشمندان حوزه ادیان مختلف و نیز معرفی مکاتب فلسفی مانند مارکسیسم، اگریستانسیالیسم.

چگونه از جلد نمایه (Index) استفاده کنیم؟

جلد شانزدهم شامل بخش‌های ذیل می‌باشد:

۱. فهرست پدیدآورندگان

(Directory of contributors)

در این قسمت نویسندگان مقاله‌ها براساس نام خانوادگی الفبایی شده‌اند و در زیر آن می‌توان نام مؤسسه پژوهشی و محل کار مؤلف و نیز عنوان مقاله تألیفی وی را مشاهده نمود.

۲. فهرست الفبایی مدخل‌ها

(Alphabetical list of entries)

در این بخش مدخل‌های اصلی مقاله‌ها الفبایی شده‌اند و مدخل‌های فرعی زیر عنوان اصلی آمده‌اند چنانچه مدخل شیعه اثنی عشری (Ithna Ashariyah) ذیل عنوان تشیع (shiism) آمده است.

۳. طرح کلی فهرست مطالب

(Synoptic outline of contents)

شامل دو بخش عمده "گروه ادیان" و "تاریخ ادیان" است. در قسمت "گروه ادیان" تاریخ و روند گسترش جهانی ادیان چهل و چهار گانه و فرق مختلف آنها بحث می‌شود و در ذیل ادیان بزرگ مباحث عام و خاص و سرگذشتنامه پیشوایان و رجال و مشاهیر آنها نیز آمده است و با استفاده از سیستم ارجاع متقابل (cross-references) ارتباط میان گروه‌های مرتبط حفظ شده است.

معرفی برخی از پایگاه‌های اطلاعاتی رایگان در حوزه کشاورزی^۱

شماره ۲۳ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۵
گازدهای اطلاع‌رسانی و مدارک علمی اطلاع‌یابی

از طریق این پایگاه می‌توان به مقالات تمام متن پژوهشی انجام شده در حوزه کشاورزی، اقتصاد کشاورزی، اقتصاد و محیط زیست، بازرگانی کشاورزی، توسعه اقتصادی و مباحث وابسته دسترسی یافت.

امکان جستجو از طریق منطق بولی، نویسنده، عنوان و نیز جستجوی کلید واژه‌ای میسر است.

مقالات تمام متن به فرمت (قالب) PDF ارائه گردیده است و امکان خواندن، دانلود کردن (منتقل کردن) و چاپ آنها وجود دارد.

۲- [Agricola www.nal.usda.gov/ag98](http://www.nal.usda.gov/ag98)

این پایگاه اطلاعاتی شامل اطلاعات کتابشناختی مقالات کشتا ورزی است در سال ۱۹۷۰ توسط کتابخانه ملی کشاورزی امریکا ایجاد گردیده است.

پوشش موضوعی آن، مباحث کشاورزی و موضوعات مرتبط با آن مانند دامپروری، علوم گیاهی، اقتصاد کشاورزی، زراعت علوم جانوری، جنگل و مرتع و محیط زیست می باشد.

در صفحه اصلی آن امکان جستجوی کتاب، نشریه، مواد سمعی و بصری و سایر منابع موجود در کتابخانه ملی کشاورزی امریکا وجود دارد.

یکی از مهمترین ابزارها برای انجام فعالیت‌های علمی و پژوهشی، پایگاه‌های اطلاعاتی می‌باشد. پایگاه‌های اطلاعاتی کمک زیادی به محققان در انجام پژوهش، مطالعه پیشینه پژوهش‌های قبلی و جلوگیری از دوباره کاری در امر تحقیق می‌نماید. بنابراین لازم است هر محقق با پایگاه‌های علمی و تخصصی حوزه خود آشنا بوده و از دامنه و کاربرد آنها آگاهی حاصل نماید.

امروزه اکثر ناشران معتبر دنیا پایگاه‌های اطلاعاتی خود را علاوه بر قالب **offline** (سی دی رام)، بر روی وب عرضه می‌کنند که البته برای استفاده اکثر آنها باید هزینه اشتراک پرداخت نمود مانند پایگاه‌های **Agris**، **Cab** و ...

در این مقاله سعی شده است برخی از پایگاه‌های اطلاعاتی کشاورزی که می‌توان به صورت رایگان در محیط وب استفاده نمود، معرفی گردد.

۱- پایگاه پژوهش‌های کشاورزی و اقتصاد کاربردی:

Agecon search

<http://agecon.lib.umn.edu/>

این پایگاه توسط دانشگاه مینه‌سوتای آمریکا توسعه یافته است و توسط انجمن اقتصاد کشاورزی امریکا، بنیاد کشاورزی و نیز خدمات پژوهش‌های اقتصادی امریکا پشتیبانی مالی می‌شود.

^۱ - نفیسه دری‌فر، (کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

- Soil science علوم خاک
- Farming systems (مزرعه‌داری) نظام‌های کشاورزی
- تاک پروری - پرورش تاک
- Viticulture/winemaking محیط زیست

از سه روش برای پیدا کردن منابع موجود در پایگاه Agrigate می‌توان استفاده کرد:

۱. Browse (مرور)
۲. جستجوی ساده و پیشرفته Search/Advance search
۳. نمایه Index

در هر روش مجموعه خلاصه‌ای درباره هر منبع که شامل عنوان، نویسنده، ناشر، توصیف، نشانی سایت (URL)، اندازه، تاریخ انتشار منبع می‌باشد، ارائه می‌گردد.

همچنین جستجو از طریق کلیدواژه و جستجوی پیشرفته (شامل فیلدهای عنوان، نویسنده، موضوع، زبان و سال انتشار مدرک امکان پذیر است).

۳- راهنمای تحقیقات کشاورزی امریکا:

Agros <http://agros.usda.gov>

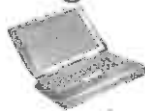
این پایگاه در مطالعه پیشینه پژوهش‌های حوزه کشاورزی کمک مؤثری می‌باشد. اطلاعات توصیفی درباره طرح‌های پژوهشی که با کمک بخش کشاورزی امریکا انجام یافته را در بردارد. موضوع‌های طرح‌ها شامل اقتصاد کشاورزی، منابع طبیعی، جنگل و مرتع، تغذیه، خاک و محصولات کشاورزی است. جستجو از طریق کلیدواژه عنوان طرح، منبع، مجریان، تاریخ و ... امکان پذیر است.

۴- Agrigate www.agrigate.edu.au

دروازه اطلاعاتی در حوزه کشاورزی برای منابع offline, online است. منابع آن توسط کتابداران متخصص و اعضاء کمیته تحقیقات کشاورزی استرالیا مورد شناسایی و ارزیابی قرار گرفته است.

این دروازه اطلاعاتی توسط کتابخانه‌های دانشگاه ملبورن، آدلاید و کوئینزلند استرالیا پشتیبانی می‌گردد. اطلاعات آن شامل کثولورزی و موضوع‌های مرتبط با آن است و ۱۳ حوزه موضوعی زیر را در بر می‌گیرد.

- Field coops غلات
- general Agriculture کشاورزی عمومی
- Food science (غذایی) علوم تغذیه (غذایی) - تجارت
- Agribusiness کشاورزی
- Forestry جنگل داری - محصولات
- Animal production دامی
- Horticulture باغبانی - زراعت
- Aquaculture و آبجیرداری
- Neteorology هواشناسی
- Dairy science علوم دامی

نقش وب لاگ‌ها در فرایند اطلاع‌رسانی^۱

الف- انتخاب `creat an account` ب: Name
your blog

ج- انتخاب قالب وب لاگ (choose a temp)

توضیح اینکه سایت Blogger به طور پیش‌فرض بیش از ۳۰ قالب آماده دارد و برای انتخاب یکی از آنها خیلی راحت به `template` رفته و روی دکمه "Picknew" کلیک کرده، قالب مورد نظر را انتخاب کرد و اگر هیچ یک از قالب‌های موجود در سایت Blogger را نپسندیدید و تمایلی به طراحی قالب نداشتید می‌توانید از طریق موتور جستجوی گوگل به سایت‌هایی که قالب‌های متفاوتی ارائه می‌دهند دسترسی پیدا کنید از جمله سایت‌های معرفی شده در ذیل در این زمینه مفید می‌باشند.

www.blogskins.com

www.blogspot.com

www.noipo.org

برای فارسی کردن یک وبلاگ، چون سرویس‌دهنده بلاگر برای نمایش متون فارسی از چپ با مشکل روبرو است، برای رفع این مشکل دو راه وجود دارد: ۱- استفاده از قالب‌های فارسی آماده ۲- فارسی کردن قالب موجود با کمک نرم افزار `Front page`. در هر دو حالت باید ابتدا وارد بخش اصلی قالب وب لاگ یعنی `template` شوید.

در میان ایرانیان دو سایت بلاگر و پریشن بلاگ بیشترین استفاده را دارد. برای جستجوی وب لاگ‌های هر حوزه موضوعی کافی است موضوع مورد نظر را با وب لاگ جستجو نمایید.

در ادامه به معرفی تعدادی از وبلاگ‌های حوزه موضوعی کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌پردازیم.

<http://www.ketabdar.com>

<http://www.libdex.com/weblogs.html>

وب لاگ یا بلاگ که عملکرد آن را می‌توان به یک روزنامه یا دفتر یادداشت (پیوسته) تشبیه کرد، به عنوان شکل دیگری از تعامل در سیستم‌های ارتباطی و اطلاع‌رسانی مطرح شده است. در هر وب لاگ علاوه بر مطالبی که در آنها `entry` یا `post` گفته می‌شود می‌توان به پیوندهایی (لینک‌هایی) که برای نویسنده جالب بوده و در وب لاگ قرار داده نیز برخورد کرد. وب لاگ معمولاً تنها دارای یک صفحه و بسیار ساده‌تر از یک سایت می‌باشد. بلاگ‌ها گاهی به هم پیوند داده می‌شوند که به این پدیده `Blogosphere` می‌گویند. بلاگ‌ها معمولاً همگانی و عمومی هستند و همه می‌توانند از آن استفاده کنند امروزه بسیاری از کتابخانه‌ها و حتی کتابداران دارای وب لاگ هستند و تعدادی از وب سایت‌های کتابخانه‌ها را به وب لاگ خود ضمیمه می‌کند. یا وب لاگ مستقل هستند. وب لاگ‌های کتابخانه‌ها اغلب به موضوعات متنوع در زمینه کتابخانه‌ها و کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌پردازند برای مثال می‌توان اطلاعات متنوعی در زمینه فهرست‌نویسی و رده‌بندی را در وب لاگ <http://www.englilb.info> بازایی کرد. در واقع به وسیله وب لاگ می‌توان به تبادل روزانه اطلاعات پرداخت.

برای ساخت یک وب لاگ فارسی به امکاناتی نیازمندیم از جمله: ۱- سیستم عامل ویندوز 98, 2000, ME, XP

۲- نصب نرم‌افزار فارسی‌ساز بر روی ویندوز

۳- نصب نرم افزار اینترنت اکسپلورر (IE 5.5 یا بالاتر)

۴- دسترسی به اینترنت

برای آغاز کار با Blogger با درج سرویس دهنده مورد نظر (Blogger) (مثلاً www.blogger.com) در قسمت آدرس مرورگر خود می‌توان کار را شروع کرد و مراحل را به این شکل ادامه داد:

^۱ - فاطمه هراتیان (کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد)

در باب خدمات تحویل مدرک^۱

د) دریافت پاسخ که می‌تواند منفی و یا مثبت باشد و منجر به دریافت مدرک شود.

ه) ارسال مدرک تهیه شده برای متقاضی جهت آشنایی و استفاده هر چه بیشتر، لیست اسامی برخی از سایت‌های ارائه خدمات تحویل مدرک ذکر می‌گردد:

- Abebooks
(<http://www.illweb.org/suppliers.htm>)
- Access
(<http://www.sla.org/chapter/ctor/toolbox/resource/caver.htm>)
- Access information services co.
(<http://www.csa.com/helpv3/docdeliv.html>)
- Access Russia, in.
(<http://www.lib.muohio.edu/inet/subj/libsci/docdel.html>)
- Action court services, inc.
(<http://www.aslib.co.uk/fiddo/providers/>)
- AGL national Agricultural library Rev.
(<http://www.oclc.org/oclc/ill/supplier/toc.htm>)

یکی از خدمات مهم کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع رسانی تهیه اصل مدرک مورد نیاز استفاده‌کنندگان است. در واقع کاربر کتابخانه با مطالعه چکیده مقاله‌ای یا ملاحظه عنوان مدرکی خاص نیازمند دریافت اصل مدرک مربوطه می‌شود، وظیفه مراکز اطلاع‌رسانی است که به این نیاز پاسخ گویند. بدین منظور سازوکارهای خاصی باید مورد استفاده قرار گیرد تا این خدمت به شیوه‌ای مطلوب، کارآمد و ارزان انجام شود. به ویژه در مورد مدارکی که از مراکز خارجی تهیه می‌شوند.

آنچه در این نوع خدمات مورد توجه است، این است که نسخه تهیه شده از منبع و یا نوع الکترونیکی آن پس از ارسال پس گرفته نمی‌شود. افزون بر این، برای متقاضیان خارج از کشور نیز از این طریق می‌توان منابع اطلاعاتی تهیه نمود. که البته مستندسازی مشخصات کتابشناختی این منابع و تهیه بانک اطلاعات کتابشناختی آنها، جهت سرعت در جستجو و افزایش بازده پاسخگویی بسیار ضروری خواهد بود.

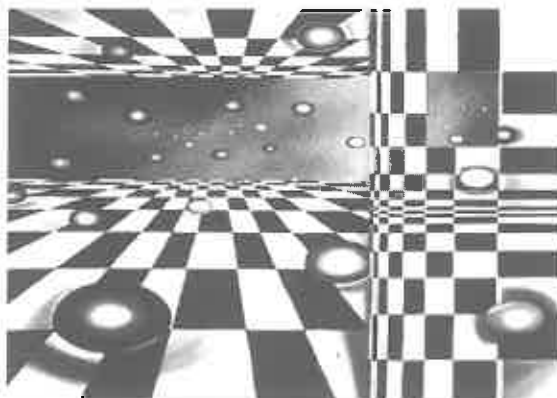
در دهه های ۷۰ و ۸۰ میلادی تهیه نسخه‌ای از منبع اطلاعاتی و ارسال آن برای کتابخانه‌ها و مراجعان جزو فعالیت‌های اصلی کتابخانه محسوب می‌شد اما در دهه ۹۰ گرایش اصلی در خدمات تحویل مدرک از نسخه‌برداری و ارسال برای متقاضی به انتقال مدرک با استفاده از فناوری‌های جدید نظیر فاکس و رایانه گرایش یافت.

چرخه خدمات تحویل مدرک یعنی از مرحله درخواست کاربر تا ارائه پاسخ و یا مدرک مورد درخواست به درخواست کننده از پنج مرحله تشکیل می‌شود، که به شرح زیر است:

الف) درخواست مدرک از سوی متقاضی

ب) مکان‌یابی مدرک درخواستی

ج) درخواست مدرک توسط بخش تحویل مدرک از سایر مراکز

^۱ - سمانه رحمانی (سرپرست کتابخانه دانشکده هنر نیشابور)

اطلاعیه

در آخرین لحظات چاپ این شماره مطلع شدیم که با پیگیری های مؤثر ریاست و هیأت رئیسه محترم دانشگاه، طرح احداث ساختمان مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه به تصویب هیأت دولت رسیده است.
این خبر مسرت بخش را به جامعه دانشگاهی ایران تبریک می گوئیم.

